

Det Europæiske Center for Forebyggelse af og Kontrol med Sygdomme

Resultater, udfordringer og vigtigste begivenheder i 2016

Højdepunkter fra direktørens årlige beretning

Dette resumé indeholder et udpluk af de vigtigste aktiviteter i 2016, men dækker på ingen måde hele spektret af ECDC's resultater i 2016.

En detaljeret oversigt over ECDC's aktiviteter, dets organisatoriske og administrative struktur og dets arbejdsplan findes i den uforkortede udgave af den årlige beretning.

<https://ecdc.europa.eu/sites/portal/files/documents/annual-report-director-2016.pdf/>

Foreslået citat:

Det Europæiske Center for Forebyggelse af og Kontrol med Sygdomme. Resultater, udfordringer og vigtigste begivenheder i 2016 Højdepunkter fra direktørens årlige beretning Stockholm: ECDC, 2017.

ISBN 978-92-9498-128-8

ISSN 2529-5977

doi 10.2900/851460

Katalognummer TQ-AX-17-001-DA-N

© Det Europæiske Center for Forebyggelse af og Kontrol med Sygdomme, 2017

Alle billeder © ECDC, undtagen iStock: forside (i midten), side 4 (øverst til højre), side 6 (nederst); NIH 3D Print Exchange, National Institutes of Health: side 24 (øverst til venstre)

Gengivelse er tilladt med kildeangivelse.

Fotos, som er anvendt i denne publikation, og som er ophavsretligt beskyttet, må ikke anvendes til andre formål end denne publikation uden udtrykkelig tilladelse fra indehaveren af ophavsretten.

Resultater, udfordringer og vigtigste begivenheder i 2016

Højdepunkter fra direktørens årlige beretning

Indhold

Forord	5
Indledning	5
Kontrol med infektionssygdomme	7
Beskyttelse af Europas folkesundhed – ECDC's sygdomsprogrammer	8
ARHAI-programmet: Antimikrobiel resistens og infektionssygdomme erhvervet igennem kontakt med sundhedsvæsenet	9
EVD-programmet: Nye og vektorbårne sygdomme	11
FWD-programmet: Fødevarer- og vandbårne sygdomme samt zoonoser	13
HSH-programmet: Hiv, seksuelt overførte sygdomme og viral hepatitis	15
IRV-programmet: Influenza og andre respiratoriske vira	17
TB-programmet: Tuberkulose	19
VPD-programmet: Sygdomme, der kan forebygges ved vaccination	21
Kommunikation og uddannelse: Spredning af nyheder og formidling af viden	23
Holde et vågent øje: Sygdomsårbarhed	25
ECDC i tal	26

EUROPEAN ANTIBIOTIC AWARENESS DAY

A EUROPEAN HEALTH INITIATIVE

18

EUROPEAN HEALTH FORUM GASTEIN

FOPI

MINISTERIUM FÜR FRAUEN UND GESUNDHEIT

HYPO ALPE ADRIA

typothekenbank Alpe Adria

EUROPEAN HEALTH AWARD 2016

€ 10.000

European Antibiotic Awareness Day

EUROPEAN ANTIBIOTIC AWARENESS DAY PROJECT

Forord ved formanden for bestyrelsen

2016 var præget af to store begivenheder, hvor ECDC ydede værdsat støtte til Europa-Kommissionen og EU-medlemsstaterne.

Først og fremmest holdt udbruddet af zikaviruset ECDC travlt beskæftiget med sygdomsovervågning, risikovurderinger og udvikling af beredskabsmaterialer.

For det andet blev der opdaget et stort udbrud af salmonellose i flere lande takket være nye standardprotokoller for fuldgenomsekventering (WGS), som endnu en gang viste relevansen af WGS til sygdomsovervågning. Europa-Kommissionen og medlemsstaterne gennemførte hurtigt de vedtagne modforanstaltninger, hvilket bidrog til en markant reduktion af salmonellose i Europa.

I 2016 fortsatte bestyrelsen med at kontrollere gennemførelsen af bestyrelsens anbefalinger, der blev fremsat efter den eksterne evaluering af ECDC's arbejde i 2015. Centret vil blive yderligere styrket i de kommende år, når disse anbefalinger er omsat i praksis.

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at takke vores tidligere næstformand Tiiu Aro for hendes engagement i de sidste fire år. Anni-Riitta Virolainen-Julkunen blev valgt som ny næstformand for ECDC's bestyrelse.

Endelig vil jeg gerne takke Andrea Ammon, som i de sidste to år med succes har ledet centret og konsekvent sørget for, at centrets resultater opfyldte og oversteg forventningerne. Resultaterne i denne rapport viser hendes succesfulde ledelse.

*Daniel Reynders,
formand for ECDC's bestyrelse
Den 24. februar 2017*

Indledning ved direktøren

2016 var endnu et travlt år for ECDC. I løbet af året leverede ECDC videnskabelig og teknisk støtte til Kommissionen, Parlamentet og medlemsstaterne. For at give et enkelt eksempel, svarede ECDC i løbet af året på 41 formelle anmodninger fra Kommissionen, hvoraf 19 blev videresendt fra medlemmer af Europa-Parlamentet.

I hele 2016 krævede udbruddet af zikavirus vores forskeres fulde opmærksomhed. ECDC offentliggjorde en række risikovurderinger af zikaviruset, samarbejdede med WHO og US CDC om rejserådgivning i forbindelse med zikaviruset, udstedte en definition af sygdomstilfælde for zikavirusinfektioner og gennemgik foranstaltninger til myggebekæmpelse.

Der blev med underskrivelse af en lejekontrakt taget et vigtigt skridt i forbindelse med flytningen til en ny bygning. Vi afsluttede også ECDC's arbejdsprogrammer for 2017 og 2018, vurderede forebyggelse af smitsomme sygdomme i EU, evaluerede den europæiske struktur for mikrobiologi, undersøgte årsagerne til betænkeligheder ved vaccinationer og arbejdede på strategier for livslang vaccination.

Et vigtigt aspekt af ECDC's arbejde er vurderingen af epidemisk risiko for sygdomsudbrud, både i og uden for EU. Derfor deltog ECDC i det nyoprettede europæiske lægekorps' første mission. I maj 2016 rejste eksperter fra ECDC til Angola for at vurdere konsekvenserne for EU-borgere af udbruddet af gul feber i Angola.

Det er nu næsten to år siden, jeg tiltrådte som fungerende direktør for ECDC. Jeg vil gerne udtrykke min taknemmelighed over for ECDC's bestyrelse og det rådgivende forum for deres tillid til mig og deres uvurderlige råd og urokkelige støtte til centret.

*Andrea Ammon,
fungerende direktør for ECDC
Den 27. februar 2017*

Øverst til venstre og nederst: ECDC's europæiske antibiotikadag er nu i sit niende år. Projektet modtog i 2016 den europæiske sundhedspris. Øverst i midten: EU's folkesundhedsvurderingsmission til Angola: ECDC sluttede sig til et team af medicinske eksperter og folkesundhedseksperter under det europæiske lægekorps i samråd med den angolanske regering og i tæt samarbejde med Verdenssundhedsorganisationen.

Kontrol med infektionssygdomme

Det Europæiske Center for Forebyggelse af og Kontrol med Sygdomme (ECDC), der blev oprettet i 2005 og har hjemsted i Stockholm, Sverige, er et EU-agentur, som har ansvaret for at styrke Europas forsvar mod infektionssygdomme. ECDC identificerer, vurderer og formidler oplysninger om eksisterende og nye trusler mod menneskers sundhed i form af smitsomme sygdomme. ECDC støtter ligeledes EU-medlemsstaterne i deres beredskab og indsats. Centret yder videnskabelig rådgivning til EU-/EØS-medlemsstaterne og er en pålidelig kilde til information og ressourcer på alle folkesundhedsområder.

Pr. 31. december 2016 havde ECDC 260 fastansatte medarbejdere, der beskæftigede sig med sygdomsovervågning, konstatering af udbrud, videnskabelig rådgivning, informationsteknologi, kommunikation og administration.

I 2016 havde ECDC et grundbudget på 58,36 mio. EUR.

Sygdomsovervågning

En af ECDC's største forcer er centrets kapacitet til hurtigt at reagere på forandringer i infektionssygdommes epidemiologi. ECDC driver og vedligeholder tre systemer, der hver især er vigtige for et specifikt område af sygdomskontrollen, nemlig: EWRS (varsling om konstatering af trusler), EPIS (epidemiske efterretninger) og TESSy (sygdomsovervågning).

Systemet for tidlig varsling og reaktion (EWRS) er et fortroligt system, der gør det muligt for medlemsstaterne og Europa-Kommissionen at dele oplysninger og udsende varslinger om sundhedshændelser med mulige konsekvenser på EU-plan og koordinere de indsatsforanstaltninger, der kræves for at beskytte folkesundheden. Systemet er blevet anvendt siden 1998, og ECDC har været tilsluttet systemet for tidlig varsling og reaktion siden april 2005. I 2016 viste systemet igen sin værdi under udbruddet af zikavirusset.

Informationssystemet til epidemiologiske efterretninger (EPIS) er en sikker webbaseret kommunikationsplatform, der muliggør international udveksling af epidemiologiske oplysninger, der kunne være indikationer på udbrud af infektionssygdomme.

Det europæiske overvågningssystem (TESSy) er et meget fleksibelt databasesystem til indsamling af sygdomsdata. EU-/EØS-lande indberetter regelmæssigt data om infektionssygdomme til TESSy. Dataapplikationer omfatter udarbejdelse af overvågningsrapporter og det interaktive *atlas over smitsomme sygdomme* fra ECDC.

ECDC støtter også det arbejde, som Europa-Kommissionen og medlemsstaterne udfører i EU's Udvalg for Sundhedssikkerhed, med henblik på at sikre en konstant strøm af oplysninger om den seneste udvikling og sørge for, at folkesundhedsforanstaltninger afvikles samtidigt.

Øverst til venstre: Hjemløs tuberkulosepatient diskuterer sit røntgenbillede med en sundhedsmedarbejder i Paris, Frankrig. Fra ECDC's casestudier om foranstaltninger til forvaltning af tuberkulose i sårbare befolkningsgrupper.

Øverst i midten: Kateřina Konečná (GUE/NGL, Tjekkiet), ECDC's forbindelsesofficer med Europa-Parlamentets ENVI-udvalg, besøgte centret den 14. juni 2016

Øverst til højre: Kriseberedskabscentret i ECDC

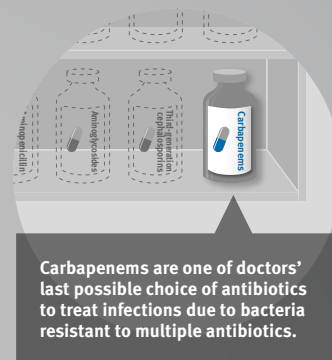
I midten til højre: ECDC-ekspert Josep Jansa møder folkesundhedsmedarbejdere i Angola

Nederst: Aedes-myggen suger blod

Growing resistance to last-line antibiotics

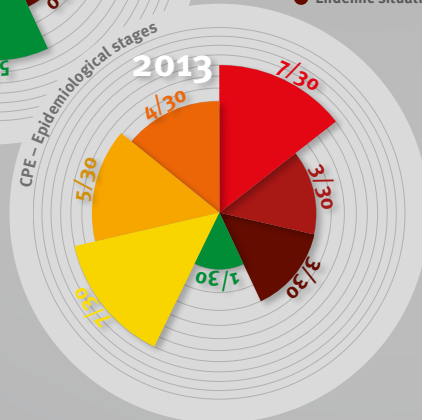
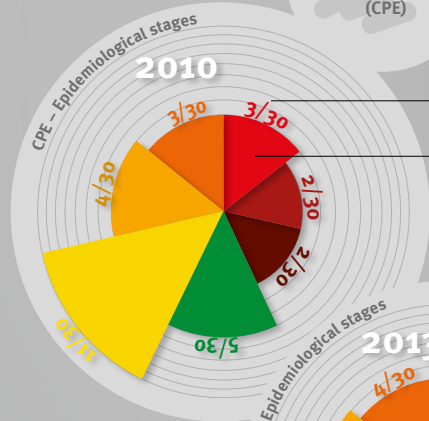
Carbapenems are a major last-line class of antibiotics to treat bacterial infections. The spread of carbapenem-resistant infections is a threat to healthcare and patient safety in Europe as it seriously curtails the ability to cure infections.

Each year, 30 EU/EEA countries report data on antimicrobial resistance to the European Antimicrobial Resistance Surveillance Network (EARS-Net) and on antimicrobial consumption to the European Surveillance of Antimicrobial Consumption network (ESAC-Net). Both networks are hosted at ECDC. For the first time, 18 countries reported data on *Acinetobacter* spp. to EARS-Net. In addition, experts in 38 European countries participated in the European Survey on Carbapenemase-Producing *Enterobacteriaceae* (EuSCAPE) done for ECDC by the University Medical Centre Groningen, in the Netherlands.

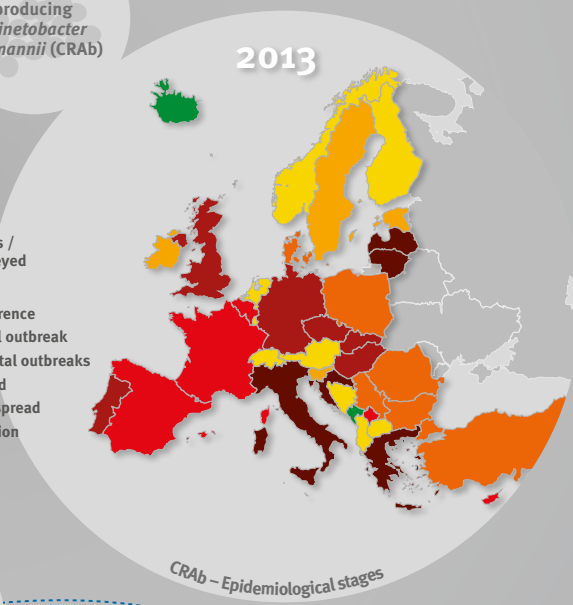

Carbapenemase-producing *Acinetobacter baumannii* (CRAB)

Carbapenem-resistant *Enterobacteriaceae* (CPE)

- No. of countries / countries surveyed
- No case
  - Sporadic occurrence
  - Single-hospital outbreak
  - Sporadic hospital outbreaks
  - Regional spread
  - Inter-regional spread
  - Endemic situation

13/38
countries reported an **uncertain** stage

25/38
countries reported a **certain** stage

Beskyttelse af Europas folkesundhed – ECDC's sygdomsprogrammer

ARHAI-programmet Antimikrobiel resistens og infektionssygdom erhvervet gennem kontakt med sundhedsvæsenet

Ifølge et studie fra 2016 af forskere fra ECDC er forekomsten af infektionssygdom erhvervet gennem kontakt med sundhedsvæsenet ekstrem høj i Europa. Den kombinerede sundhedsbyrde for de seks mest udbredte typer af infektionssygdom erhvervet gennem kontakt med sundhedsvæsenet er ifølge undersøgelsen højere end den samlede byrde for de 32 smitsomme sygdomme, der indgår i BCoDE-undersøgelsen, en tidligere ECDC-undersøgelse af byrden ved smitsomme sygdomme i Europa (*Burden of Communicable Diseases in Europe 2009-2013*).

I 2016 blev ECDC's prospektive europæiske undersøgelse af carbapenemaseproducerende enterobakterier ligeledes offentliggjort. Undersøgelsen, på baggrund af data fra 455 hospitaler i 36 lande, at gennemsnitligt 1,3 patienter pr. 10.000 hospitalsindlæggelser havde carbapenemaseproducerende *K. pneumoniae*- eller *E. coli*-infektion.

Venstre: ECDC-infografik om sidstevalgsantibiotika

I 2016 udvidede ECDC sin onlinefortegnelse over ressourcer til forebyggelse og bekæmpelse af antimikrobiel resistens og infektionssygdom erhvervet gennem kontakt med sundhedsvæsenet for at forbedre udvekslingen af bedste praksis.

Over 40 lande i Europa deltog i den niende europæiske antibiotikadag (EAAD) den 18. november. Dagen blev markeret med nationale arrangementer og understøttet af en kampagne om forsvarlig anvendelse af antibiotika i EU-landene. Tidligere, den 28. september, blev EAAD tildelt den prestigefyldte europæiske sundhedspris ved det europæiske sundhedsforum i Gastein.

ECDC fortsatte med at fungere som en vigtig bidrager til TATFAR, den transatlantiske taskforce vedrørende antimikrobiel resistens, som blev oprettet i 2009 til at forbedre samarbejdet mellem USA og EU på dette område.

Zika virus is transmitted to people through the bite of an infected *Aedes* mosquito. But there are other, although rare, modes of transmission.

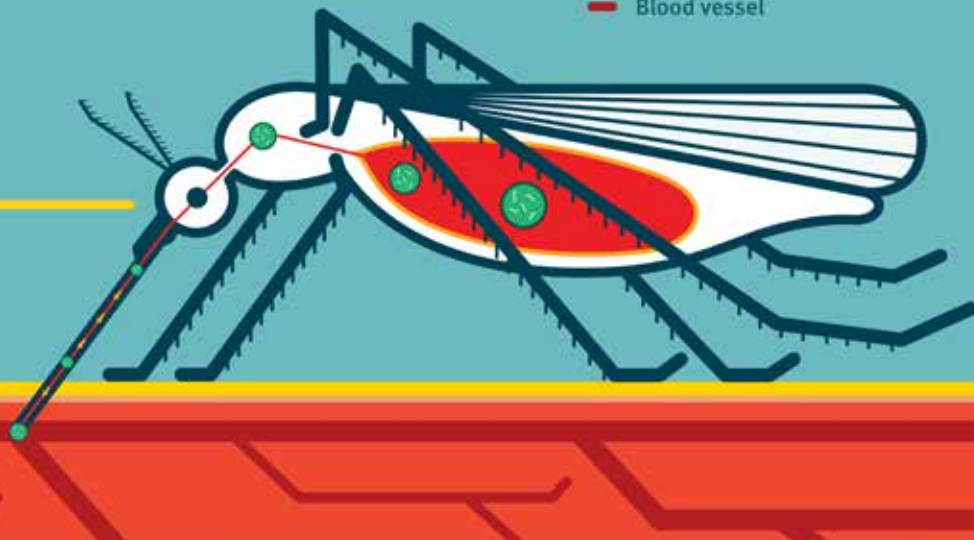
Local transmission could occur in continental Europe during the summer in areas where the tiger mosquito (*Aedes albopictus*) is present – if the Zika virus is imported by travellers.

Mosquito-borne transmission

The mosquito gets infected by biting a person who has the Zika virus in his or her blood. Over the next several days, the mosquito can become infectious and transmit the Zika virus to healthy people by biting them.

Zika virus
Blood vessel

EVD-programmet

Nye og vektorbårne sygdomme

I takt med at zikavirusudbruddet udbredte sig, indtog sygdomme, som overføres af myg, en central plads inden for epidemiologisk forskning. Beredskabsaktiviteterne gik fra udarbejdelse af risikovurderinger til fastlæggelse af landeklassifikationer for rejserådgivning. Andre forhold omkring arbejdet med zikaviruset omfattede definitioner af sygdomstilfælde, beredskabsplaner og gennemgang af relevante litteratur om vektorbekæmpelsesforanstaltninger for *Aedes aegypti* og *Aedes albopictus*.

Et andet forskningsområde var vestnilfeber. ECDC indledte arbejdet med et modelleringsværktøj til vektorbekæmpelsesstrategier for vestnilfeber i Europa. Overvågningen af vestnilfeber blev yderligere styrket ved tilføjesen af data i realtid og kort til ECDC' webportal, der viser et atlas over overvågning af infektionssygdomme (*Surveillance Atlas of Infectious Diseases*).

ECDC's webbaserede distributionskort over myg, flåter og sandfluer blev udvidet og omfatter nu alle lande i Middelhavsområdet.

ECDC's eksperter i infektionssygdomme afsluttede definitionen af sygdomstilfælde af Lyme neuroborreliose og forelagde den for Kommissionen. De gennemgik også en række muligheder for gradvis harmonisering af overvågningen af Lyme borreliose i EU og identificerede mangler ved de nuværende systemer.

I maj 2016 erstattede et nyt netværk af laboratorier det gamle ENIVD-netværk. Det nye netværk - online slogan: "EVD LabNet er et europæisk netværkssamarbejde mellem ekspertlaboratorier for nye virussygdomme" - modtager midler fra ECDC og yder støtte til tidlig påvisning og bekræftelse af nye vektorbårne sygdomme.

EVD LabNet har et tæt samarbejde med lignende EU-initiativer for at undgå overlapninger i arbejdet. I 2016 var netværkets hovedfokus på diagnosticering af zikaviruset.

Listeria monocytogenes in food in the EU in 2015

3.9%
of ready-to-eat
fish products were
L. monocytogenes positive

2.5%
of ready-to-eat
meat products were
L. monocytogenes positive

1.1%
of cheese were
L. monocytogenes
positive

Source: European Union summary report on trends and sources of zoonoses, zoonotic agents and food-borne outbreaks in 2015, published by EFSA and ECDC in 2016.

FWD-programmet

Fødevarer- og vandbårne sygdomme og zoonoser

Udbrud af fødevarer- og vandbårne sygdomme er notorisk vanskelige at spore og følge. Da et stort udbrud af *salmonella* i flere lande gav anledning til bekymring i folkesundhedsmiljøet, bidrog ECDC's eksperter i fødevarer- og vandbårne sygdomme til at igangsætte et samarbejde på EU-plan for at fastslå årsagen til udbruddet.

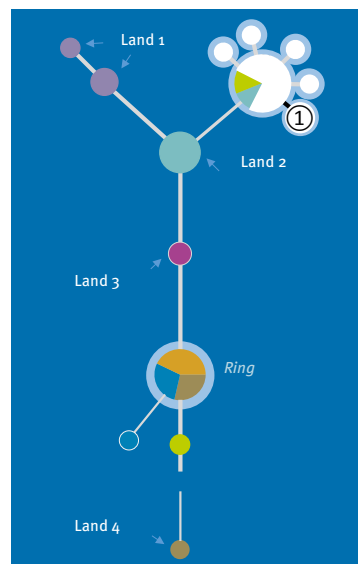
Tidligt i udbruddet anvendte eksperter i medlemsstaterne og ECDC to supplerende metoder til at følge den pågældende *salmonella* stamme: fuldgenomsekventering og MLVA. MLVA eller multiple-locus variable-number tandem-repeat analysis er en teknik til at generere et DNA-fingeraftryk. Den anvendes til genetisk analyse af visse mikroorganismer. Fuldgenomsekventering anvendes til at kortlægge den fuldstændige DNA-sekvens af et organismes genom på én gang.

Under *salmonella* udbruddet viste ECDC, at kombinationen af traditionelle metoder til signalpåvisning med en genetisk fremgangsmetode markant forbedrer påvisning og efterforskning af udbrud af fødevarer- og vandbårne sygdomme.

EPIS-FWD, en afdeling inden for systemet for epidemiologiske undersøgelser, fremmer tidlig opdagelse og vurdering af molekylær typning af klynger og udbrud af fødevarer- og vandbårne sygdomme i flere lande. I 2016 behandlede systemet 47 *hasteundersøgelser*. Platformen forbinder i

øjeblikket epidemiologer og mikrobiologer fra 52 lande verden over.

ECDC er stadig stærkt involveret i ELITE-projektet, som fortsat er banebrydende til forståelsen af den molekylære epidemiologi i listeriose.

Ovenfor: Mindste udspændende træ visualiserer genetiske forhold mellem isolater (kulturer af mikroorganismer isoleret til undersøgelse).

- Cirkelstørrelsen repræsenterer antallet af isolater, der har en lignende genomisk profil.
- Cirkler med en ring indikerer et grænseoverskridende udbrud.
- Linjernes længde og tykkelse repræsenterer antallet af forskelle mellem to genomiske profiler.
- Farverne er tilfældigt tildelt for at vise isolaternes oprindelse. I vores eksempel er lilla "land 3".

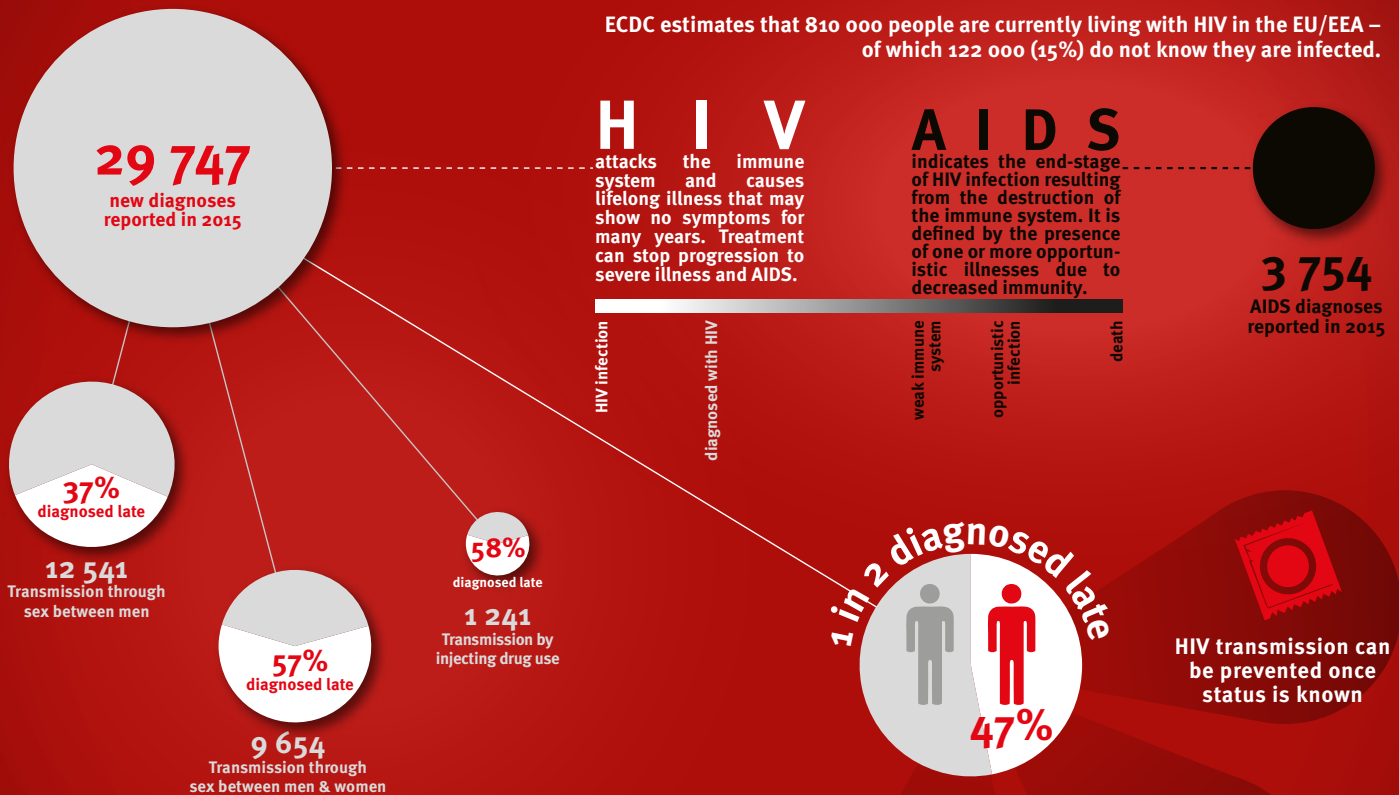
Venstre: *Listeria monocytogenes* i fødevarer, ECDC-infografik

HIV and AIDS in Europe

HIV infection remains of major public health importance in the European Union and European Economic Area (EU/EEA) as the HIV epidemic persists largely unchanged with annually around 30 000 newly reported diagnoses.

ECDC estimates that 810 000 people are currently living with HIV in the EU/EEA – of which 122 000 (15%) do not know they are infected.

Test & protect!

Early diagnosis helps to prevent further transmission and lowers the risk of severe health complications.

Find an HIV test centre: bit.ly/EuropeanTestFinder

Follow us on twitter: @ECDC_HIVAIDS

There is no cure for HIV: early diagnosis allows access to lifesaving treatment

Early diagnosis prolongs a healthy life and reduces healthcare costs

HIV transmission can be prevented once status is known

HSH-programmet: Hiv, seksuelt overførte sygdomme og viral hepatitis

I marts 2016 mødtes netværkene for human immundefekt virus (hiv) og seksuelt overførte sygdomme (STI) i Bratislava til et fælles møde med WHO's regionale kontor for Europa for at diskutere bedre sygdomsovervågning og bedste praksis i Europa.

ECDC præsenterede sit nye hivmodelleringsværktøj, der anvender hivovervågningsdata til at udarbejde et skøn over antallet af personer, der lever med hiv, det årlige antal nye smittede, det gennemsnitlige tidsrum mellem smitte og diagnose og antallet af personer med behandlingsbehov. I et dokument baseret på data fra alle EU-lande vurderede ECDC antallet af personer, der lever med hiv til 810.000, hvor en ud af syv er uvidende om deres hivpositive status.

ECDC koordinerer fortsat overvågningen af hiv, seksuelt overførte sygdomme og viral hepatitis. Den omfattende rapport om hiv-/aidsovervågning i Europa, som udarbejdes i samarbejde med WHO's regionalkontor for Europa, blev offentliggjort i forbindelse med den internationale aidsdag den 1. december.

Gonorré er i stigende grad blevet resistent over for antibiotiske behandlinger. En skildvagt-overvågningsrapport fra ECDC om gonokok antimikrobiel resistens bekræftede denne tendens.

ECDC offentliggjorde to årlige overvågningsrapporter om hepatitis B og hepatitis C. I 2016 blev det meste af arbejdet med hepatitis fokuseret på at udforske alternative datakilder, der kan beskrive udbredelsen af

sygdommen hepatitis, f.eks. ved at oprette en protokol om seroprævalensen af hepatitis C i Europa.

Der blev afholdt et ekspertmøde for at diskutere muligheder for overvågning af lægemiddelresistens over for hiv i Europa. Det første forslag bliver offentliggjort i 2017.

Specialister fra ECDC bidrog til et studie om bestemmelse af infektioner blandt sexarbejdere, der blev offentliggjort i *The Lancet HIV*. Den fremlagde beviser for den negative virkning, som kriminalisering og restriktiv lovgivning kan have på bekæmpelse af overførbart hiv blandt sexarbejdere.

ECDC fortsatte med at overvåge gennemførelsen af *Dublin-erklæringen om partnerskab til bekæmpelse af hiv/aids i Europa og Centralasien* fra 2004. I forbindelse med dette arbejde offentliggjorde centret en rapport og et notat om profylakse før eksponering (PrEP) for hivforebyggelse i Europa.

ECDC organiserede landemissioner til Kroatien, Bulgarien og Malta for at imødekomme anmodninger om teknisk støtte

ECDC arbejdede sammen med den europæiske sammenslutning for studiet af leveren (EASL) og den internationale union mod seksuelt overførte sygdomme (IUSTI) om to aftalememoranda, der vil skabe mulighed for fælles projekter i fremtiden.

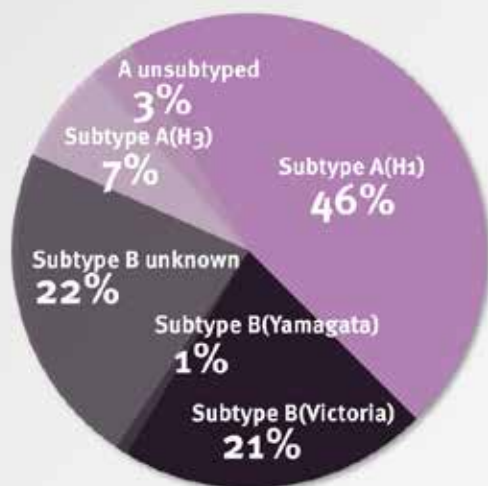
Venstre: Hiv/aids, ECDC-infografik

Influenza in Europe

Season 2015–2016

Circulating viruses

Only sentinel specimens are included

Influenza intensity reported during the season

- High or very high intensity for 5 weeks or more
- High or very high intensity for 1 to 4 weeks
- Only low and medium intensity reported
- Only low intensity reported

- Cyprus
- Luxemburg
- Malta

Influenza trend

Lab test results from sentinel specimens, by week

IRV-programmet: Influenza og andre respiratoriske vira

ECDC og WHO's regionale kontor for Europa fortsatte deres fælles influenzaovervågning. En af de mange aktiviteter på dette område er offentliggørelsen af en ugentlig influenzabulletin for Europa i influenzasæsonen (www.flunews-europe.org).

Centret offentliggjorde en rapport om dækning og vaccinationsanbefalinger for sæsoninfluenza i EU-medlemsstaterne ud fra undersøgelser foretaget af VENICE-netværket

Andre aktiviteter omfattede teknisk arbejde med overvågning af respiratoriske syncytialvira, et skøn over sygdomstilfælde, der kan henføres til influenza, en alvorsvurdering for pandemiske influenzaudbrud og støtte til WHO-vaccinestammens udvælgelsesproces.

Zoonotiske influenzavira og andre nye respiratoriske vira overvåges gennem ECDC's epidemiefterretningsfunktion. ECDC vurderer regelmæssigt risikoen ved disse vira, navnlig når der indberettes usædvanlige eller uventede tilfælde hos mennesker. I 2016 udarbejdede ECDC seks risikovurderinger af respiratoriske vira, f.eks. på sæsoninfluenza, højpatogen aviær influenza A (H₅N₈) og enterovirus.

ECDC arrangerede en faglig workshop om, hvordan man opnår en højere influenzavaccinationsdækning hos sundhedspersonale. Centret lancerede et

e-læringsmodul om dette emne - primært rettet mod folkesundhedspraktikere og ledere - og offentliggjorde flere materialer som foldere, plakater og brochurer til sundhedspersonale.

Finansieringen fortsatte til det eksterne I-MOVE-netværk. I-MOVE giver et skøn over sæsoninflenzavaccinens effektivitet. I 2016 ydede ECDC støtte til flere studier af effektiviteten af sæsoninflenzavacciner i Europa.

ECDC iværksatte også en offentlig høring for at indhente ekspertudtalelser om fordelene ved neuramidasehæmmere til forebyggelse og behandling af influenza. Tilbage meldingen vil blive indarbejdet i en evidensbaseret ekspertudtalelse, der forventes offentliggjort i juni 2017.

Støtten fortsatte til det europæiske Influenzaovervågningsnetværk (EISN) og det europæiske fællesskabsnet af referencelaboratorier for influenza hos mennesker (ERLI-Net).

I november blev der aflagt et besøg i Island for at gennemgå landets opdaterede pandemiske beredskabsplan.

Venstre: Oversigt over sæsoninfluenza, ECDC-infografik

TB-programmet: Tuberkulose

Tuberkulose er en væsentlig årsag til sygelighed og dødelighed i Europa. Sygdomsbyrden er ujævnt fordelt på tværs af befolkningsgrupper, varierende efter køn og social og økonomisk status.

For at understrege dette budskab offentliggjorde ECDC en nyudviklet vejledning i tuberkulosebekæmpelse i sårbare befolkningsgrupper, som det er svært at nå ud til, ledsaget af et strategidokument om samme emne. ECDC's fortsatte fokus på udryddelse af tuberkulose i Europa kom til udtryk i form af tre casestudier, der blev offentliggjort som eksempler på foranstaltninger til forvaltning af tuberkulose i udsatte befolkningsgrupper.

Den årlige fælles ECDC-WHO-Europa-rapport om *Overvågning af tuberkulose i Europa* blev præsenteret på den internationale TB-dag den 24. marts.

I 2016 fremlagde ECDC's specialister i tuberkulose den første rapport om molekylær overvågning af multiresistent tuberkulose og udarbejdede en håndbog for EU-laboratorier, der beskæftiger sig med diagnosticering af tuberkulose.

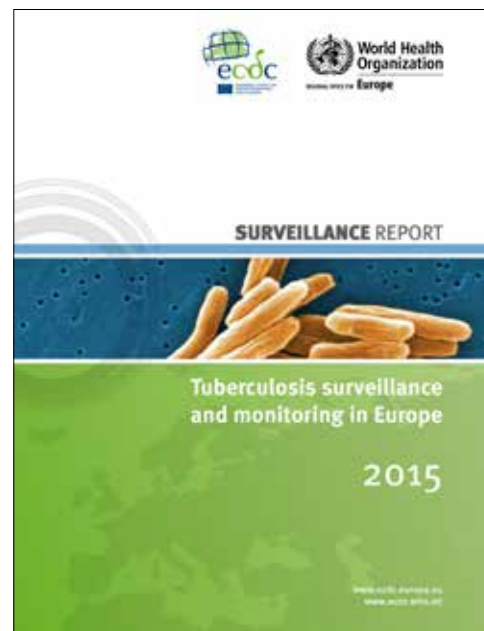
Udvekslingsbesøg og uddannelsestiltag fortsatte i fem lande, der prioriteres højt af WHO: Bulgarien, Estland, Letland, Litauen og Rumænien.

Alle billeder fra ECDC's casestudier om foranstaltninger til forvaltning af tuberkulose i sårbare befolkningsgrupper.

Øverst: Lokal sundhedsarbejder og hjemløs tuberkulosepatient, Paris
Nederst til venstre: "Don't miss this bus on the road to health" (kom ikke for sent til denne bus på vej til sundhed) - tuberkulosevarevogn i London

Nederst til højre: Tuberkulosepatient i et romsamfund, Slovakiet

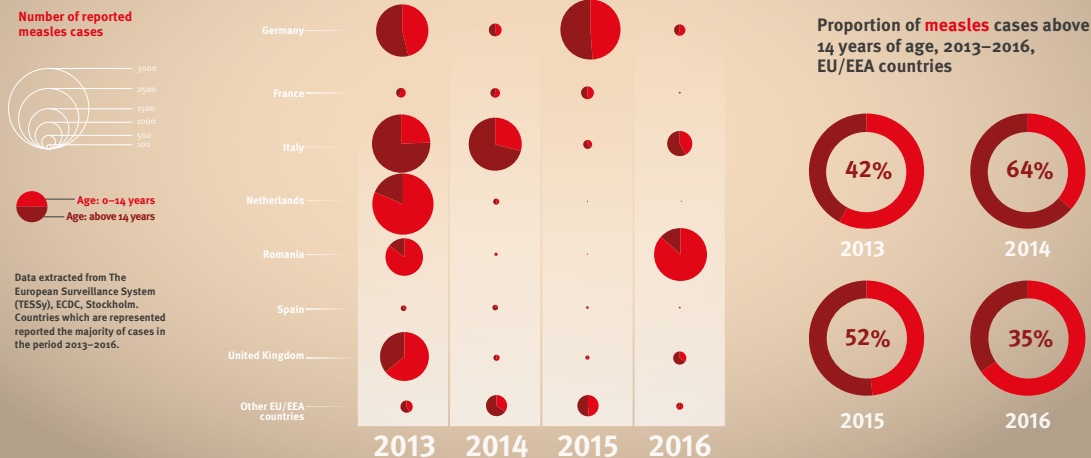
Der blev offentliggjort elleve publikationer af epidemiologer fra ECDC i anerkendte fagfællebedømte videnskabelige tidsskrifter. Emnerne omfattede analyse af overvågningsdata for tuberkulose, eksterne kvalitetsvurderinger for tuberkulose og resistens over for lægemidler i EU og resultaterne af flere af ECDC's projekter.

ECDC's årlige rapport om tuberkulose offentliggøres i fællesskab med WHO's regionale kontor for Europa

Measles affects all age groups

Measles is an acute, highly contagious disease capable of creating epidemics. It can be contracted at any age. **Infants and children** are often believed to be the only age groups affected by measles, but the disease also spreads among **teenagers and adults**. Vaccination is the best way to protect yourself and others against measles, regardless of age.

SURVEILLANCE REPORT

Measles and rubella monitoring

July 2016

Disease surveillance data: 1 July 2015 – 30 June 2016

Main developments

The ECDC measles and rubella monitoring report is published twice a year. The January issue reports on the previous calendar year, while the summer issue (July) focuses on the most recent measles and rubella season and presents the data collected over the past 12 months. Visualised measles and rubella data are available online through the [measles](#) [1] and [rubella](#) [2] pages of the ECDC Surveillance Atlas (updated monthly). In addition, ECDC produces monthly high-resolution measles [maps](#) [3].

Measles

- Between 1 July 2015 and 30 June 2016, 1 818 cases of measles were reported by 30 EU/EEA countries. Twenty-six countries reported consistently throughout this 12-month period.
- Italy accounted for 31% of all cases reported during this period.
- Measles is targeted for elimination in Europe. The measles notification rate was below the elimination target (one case per million population) in 19 of the 30 reporting countries. Eight of these 19 countries reported zero cases. Eleven reporting countries had a notification rate above this indicator, with Lithuania reporting the highest rate (16.8 cases per million population).
- The diagnosis of measles was confirmed by positive laboratory results (serology, virus detection or isolation) in 94% of all cases.

VPD-programmet: Sygdomme, der kan forebygges ved vaccination

ECDC offentliggjorde to vejledninger under den europæiske immuniseringsuge i 2016: en opdateret version af "Let's talk about protection" (lad os tale om beskyttelse – om vaccination af børn) og "Let's talk about hesitancy" (lad os tale om betænkeligheder – om betænkeligheder ved vaccination). Indtil videre har syv lande vedtaget disse dokumenter til national brug. Lokale versioner blev udarbejdet i Østrig, Italien og Grækenland.

Det dramatiske fald i vaccinationsdækningen for human papillomavirus (HPV) i nogle medlemsstater har fået ECDC til at undersøge, hvad der ligger til grund for betænkeligheden ved HPV-vaccinationer og tage fat på spørgsmålene omkring vaccins sikkerhed. ECDC og det internationale HPV Prevention and Control Board er - som et første skridt - begyndt at overvåge betænkeligheden ved HPV-vaccinationer på sociale medier.

ECDC afholdte en workshop om at "finde balancen i livslang vaccination" og iværksatte et projekt om byrden forbundet med vaccineforebyggende sygdomme hos ældre aldersgrupper. Projektet indsamler data om byrden ved sygdomme, som kan forebygges ved vaccination hos voksne, for at give politikerne information om, hvordan vaccinationsprogrammer kan forbedres, og om en livslang immuniseringsstrategi ville give bedre beskyttelse i Europa.

I 2016 opgraderede ECDC skildvagt-overvågningssystemerne for kighoste og invasiv pneumokoksygdom (IPD).

*Øverst: Mæslinger rammer alle aldersgrupper, ECDC-infografik
Nederst til venstre: 2016-udgaven af Lad os tale om beskyttelse (Let's talk about protection)
Nederst til højre: ECDC-overvågningsrapport af mæslinger og røde hunde*

Overvågningen sker gennem hospitalsbaserede netværk, hvor laboratorieeksperter, epidemiologer og klinikere samarbejder om at identificere og diagnosticere tilfælde af kighoste og IPD så hurtigt som muligt. Målet er at følge påvirkningen og effektiviteten af vaccinationer og overvåge antimikrobiel resistens og udskiftning af serotyper.

ECDC undersøgte en mangel på kighostevacciner og offentliggjorde sine resultater i en hurtig risikovurdering.

Det øgede antal tilfælde af difteri i EU/EØS (70 tilfælde i 2015 sammenlignet med 14 i 2010) fik ECDC til at udarbejde en hurtig risikovurdering af et dødeligt tilfælde af difteri i Belgien og vurdere tilgængeligheden af difteriserum i Europa.

ECDC udviklede en handlingsplan, som skal være rettesnor til at lede aktiviteter til udryddelse af polio og støtte Europas poliofri status. Handlingsplanen fokuserer på opbevaringsforhold (f.eks. identifikation af nødvendige faciliteter til poliovirus og destruktion af alle resterende poliovira af type 2, der opbevares i laboratorier).

Det *europæiske vaccinationsplanlægningsværktøj* var fortsat blandt de mest besøgte funktioner på ECDC's webportal med 234.000 besøg i 2016 (54.000 unikke besøgende).

Øverst til venstre: "Og den europæiske sundhedspris går til ..." Direktøren for ECDC, Andrea Ammon, og kommunikationseksperter Giovanni Mancarella ved det europæiske sundhedsforum i Gastein, Østrig.
 Øverst i midten: Pris, europæisk sundhedspris 2016
 Øverst til højre: Også tilgængelig i papirformat: ECDC-rapporter
 Midterst til højre: EPIET-stipendiater, Spetses, Grækenland
 Nederst: Kampagneplakat for den europæiske antibiotikadag 2016

Kommunikation og uddannelse: Spredning af nyheder og formidling af viden

Integrationen af risikokommunikation og national beredskabsplanlægning blev formelt fastlagt i ECDC's nye kommunikationsstrategi. Den nye strategi vil fungere som grundlag for ECDC's kommunikationsindsats i de kommende år.

ECDC offentliggjorde i alt 158 rapporter i 2016, herunder 38 hurtige risikovurderinger og 69 overvågningsrapporter.

Centerets tilstedeværelse i sociale medier voksede betydeligt i 2016, dels som følge af den store interesse i centerets kommunikation omkring zikaviruset.

2016 markerede 20-årsdagen for *Eurosurveillance*, en lejlighed, der blev fejret med et videnskabeligt seminar. I 2016 modtog tidsskriftet 864 indlæg, 234 artikler blev offentliggjort, en andel af godkendte indlæg på omkring 20 %. Tidsskriftets virkningsfaktor i 2016 steg til 5,98, hvilket sætter *Eurosurveillance* i top ti over de bedste virkningsindikatorer for tidsskrifter for infektionssygdomme.

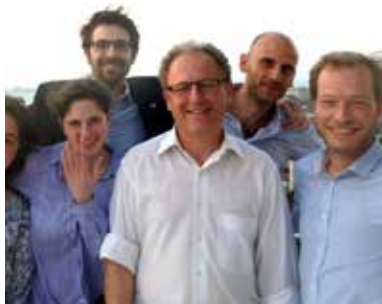
EPIET og dets partnerprogram EUPHEM blev integreret i det, der nu kaldes ECDC Fellowship Programme. Fellowship Programme vil fortsat tilbyde to forskellige veje (epidemiologi og folkesundhedsmikrobiologi), som vil dele en fælles logistisk og organisatorisk ramme.

Programmets toårige læseplan lægger klar vægt på, at stipendiaterne gør tjeneste ved europæiske folkesundhedsinstitutter, hvor de fordyber sig fuldt og helt i det daglige arbejde med folkesundhed.

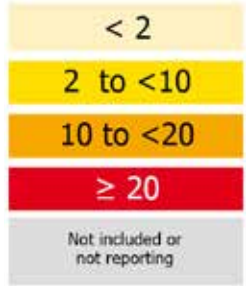
I 2016 blev der rekrutteret en gruppe af 28 stipendiater, mens 36 stipendiater færdiggjorde programmerne. Ved årets udgang blev 76 stipendiater indskrevet (gruppe 2015 og gruppe 2016 samlet). Programmet gennemførte 29 besøg til uddannelsessteder, holdt et introduktionskursus og blev undervist i syv uddannelsesmoduler. Alle stipendiater deltog i feltundersøgelser.

I marts 2016 underskrev ECDC en samarbejdsaftale med ASPHER, sammenslutningen af skoler inden for sundhedsuddannelserne i EU. ASPHER repræsenterer over 100 skoler inden for sundhedsuddannelser i Europa.

En undersøgelse blandt ASPHER-skoler udforskede områder af fælles interesse inden for smitsomme sygdomme. Dette vil føre til den første kortlægning af læseplanerne i 2017 og oprettelsen af et udvidet netværk af skoler, der vil deltage i en række fælles aktiviteter som udveksling af fakultet og kompetenceudvikling.

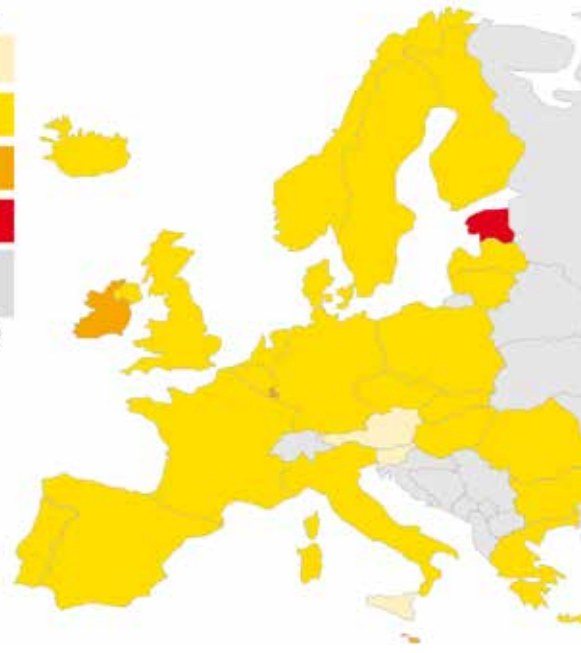

Rate per 100 000 population

EU/EEA rate 5.9 per 100 000*

Non-visible countries
Liechtenstein
Luxembourg
Malta

Holde et vågent øje: Sygdomsårvågenhed

Epidemiske efterretninger og reaktioner:

Siden starten har sygdomsovervågning været selve kernen i ECDC's mandat. Centret ser sygdomsovervågning som en sammenhæng og ikke som en isoleret disciplin: kun i kombination med andre folkesundhedsfunktioner som videnskabelig rådgivning, beredskab, reaktion, uddannelse og sundhedskommunikation kan centret leve op til sit sande potentiale og positionere sig som en ledende kraft i beskyttelsen af folkesundheden i Europa.

Antallet af hurtige risikovurderinger udarbejdet i 2016 viser ECDC's evne til hurtigt at reagere på epidemiologiske trusler: i 38 offentliggjorte hurtige risikovurderinger tilvejebragte ECDC værdifulde

baggrundsoplysninger og præcise trusselsanalyser. ECDC offentliggjorde ligeledes 45 *epidemiologiske opdateringer* på sin hjemmeside, hvoraf 39 af dem handlede om zikavirusset.

ECDC begyndte at revidere metoden og procedurerne for hurtige risikovurderinger for yderligere at forbedre konsistensen mellem metoderne og sikre medlemsstaternes og internationale agenturers inddragelse.

I samarbejde med WHO og det amerikanske center for sygdomskontrol blev klassificeringer af zikalande gennemgået og opdateret. Resultaterne blev brugt til at udarbejde risikokort og give rejserådgivning.

Øverst til venstre: Zikavirus, 3D-printermodel

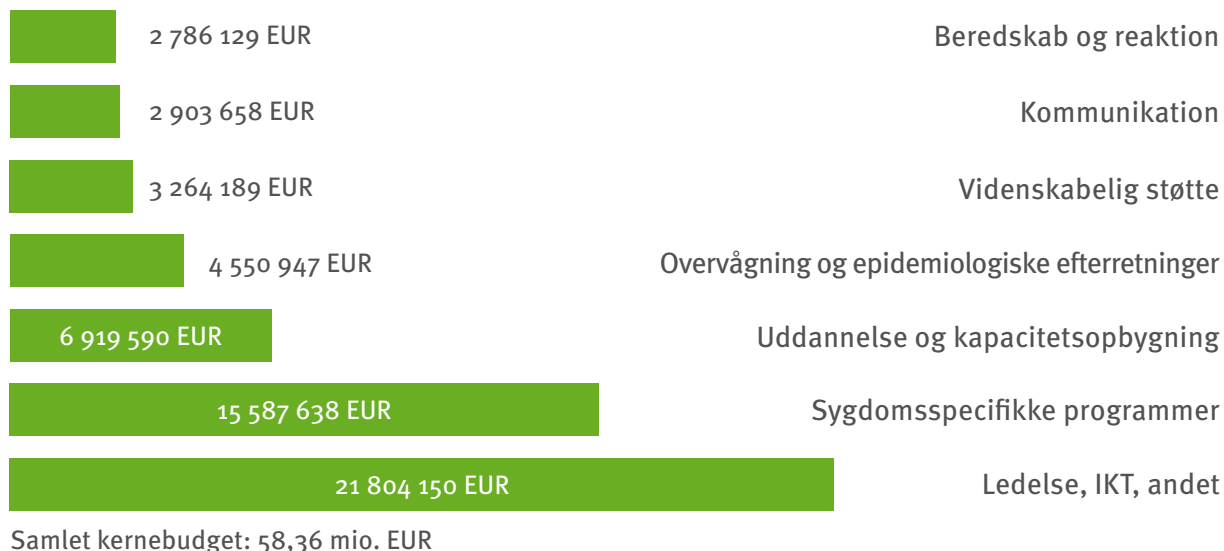
Øverst i midten: Forskere fra ECDC Josep Jansa og Ettore Severi slutter sig til det europæiske lægekorps til en mission i Angola

Øverst til højre: Kort over forekomsten af hiv

I midten til venstre: ECDC-personalebillede

Nederst: Diskussion under ECDC's daglige rundbordsmøde

ECDC's budget 2016

Den 23. maj 2016 godkendte EU's Budgetudvalg støtten til ECDC's nye hovedkvarter.

Efter mere end ti år forlader ECDC sine gamle lokaler og flytter til bydelen Frösunda, 2,5 km nord for den nuværende beliggenhed og 5 km nord for Stockholm centrum.

Forberedelserne til flytningen begyndte i slutningen af 2016, med størstedelen af planlægningen planlagt til 2017.

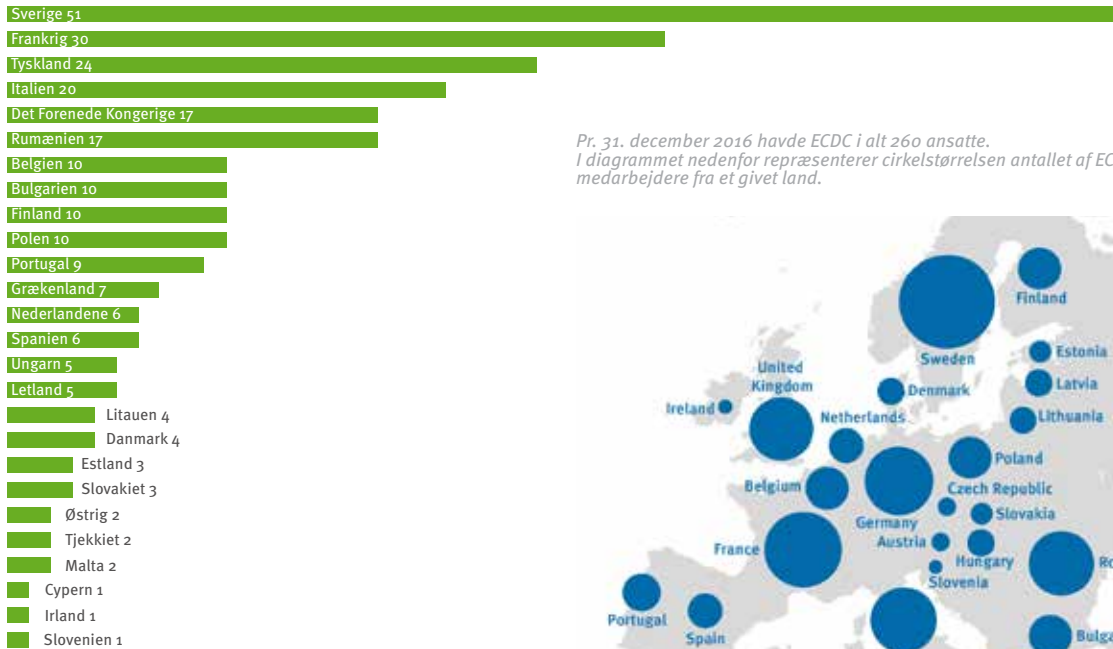
Den faktiske flytning vil finde sted i foråret 2018.

Tomtebodaskolan, der er en gammel skolebygning fra 1888, blev moderniseret til at være hjemsted for ECDC's hovedkvarter og vil stå klar i begyndelsen af 2018.

ECDC i tal

ECDC's personalesammensætning efter nationalitet

Pr. 31. december 2016 havde ECDC i alt 260 ansatte. I diagrammet nedenfor repræsenterer cirkelstørrelsen antallet af ECDC-medarbejdere fra et givet land.

**Det Europæiske Center for Forebyggelse
af og Kontrol med Sygdomme (ECDC)**

Postadresse:

Granits väg 8, SE-171 65 Solna, Sverige

Besøgsadresse:

Tomtebodavägen 11A, 171 65 Solna, Sverige

Tlf. +46 858601000

Fax: +46 858601001

<http://www.ecdc.europa.eu>

Et EU-agentur

<http://www.europa.eu>

■ Publications Office